

PM 2016:84 RI (Dnr 146-657/2016)

Förstudie samt förslag till utredning om eventuell intresseanmälan från Stockholms stad att genomföra vinter-OS och Paralympics 2026

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Förstudien inför en eventuell utredning om intresseanmälan från Stockholm stad att genomföra Vinter-OS och Paralympics 2026 godkänns.
2. Stadsledningskontoret får i uppdrag att göra en fördjupad utredning inför en eventuell intresseanmälan om att genomföra Vinter-OS och Paralympics 2026.
3. Stadsdirektören får i uppdrag att definiera och initiera utredningsuppdrag som behöver utföras av stadens förvaltningar och bolag inom ramen för den fördjupade utredningen om eventuell ansökan från Stockholm att arrangera Vinter-OS och Paralympics 2026.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård anför följande.

Ärendet

Stadsdirektören tillsatte i november år 2015 en organisationsövergripande utredningsgrupp under ledning av avdelningsdirektören vid stadsledningskontorets kommunikations- och omvärldsavdelning. Uppdraget bestod i att ta fram en förstudie som underlag för beslut om fortsatt utredning inför en eventuell intresseanmälan för att genomföra Vinter-OS och Paralympics i Stockholm 2026 ("Vinterspelen").

Beredning

Ärendet har beretts av stadsledningskontoret i samråd med idrottsförvaltningen, Stockholm Stadshus AB och Stockholm Business Region AB. Även Sveriges Olympiska Kommitté, Paralympiska kommittén, Internationella Olympiska Kommittén (IOK), Riksidrottsförbundet, Stockholmsidrotten, ett flertal kommuner och andra intressenter har deltagit i förstudien.

Mina synpunkter

Ett Olympiskt spel i Stockholm skulle bidra mycket positivt till stadens utveckling. Förutom de direkta effekterna för besöksnäringen ökar OS i Stockholm den långsiktiga attraktionskraften för staden. Ett olympiskt spel skulle bidra till att realisera stadens evenemangsstrategi.

Ett olympiskt spel är samtidigt förbundet med stora åtaganden som kräver en uppslutning från stora delar av samhället. Det handlar om stöd från frivilliginsatser, från staten, från näringslivet och från övriga involverade kommuner. Ett olympiskt spel medför ekonomiska risker. Internationella olympiska kommittén har dock förändrat regelverket för arrangemang av OS på ett sätt som både bidrar till att stärka hållbarheten och minska riskerna för den arrangerande staden.

Det är välkommet och stämmer väl in med stadens ambitioner att bidra till ett hållbart samhälle. Samtidigt ska riskerna inte underskattas. Ska en OS-ansökan vara aktuell behöver såväl risker som möjligheter noggrant undersökas. Stadsledningskontoret föreslås därför nu få i uppdrag att göra en sådan utredning. Efter det, med en bra kunskap som grund, ska staden fatta sitt beslut om att ansöka om OS eller ej. Den fördjupade utredning som nu föreslås ska rymmas inom stadsledningskontorets nuvarande budget och bedöms kunna genomföras med beaktande av stadens övriga uppdrag. Utredningen ska analysera effekter av genomförande och långsiktiga effekter av investeringar med avseende på konsekvenser för kvinnor och män.

Fokus kommer ligga på att säkerställa en god ekonomi, behovet av anläggningar, boende och transportlösningar, säkerheten samt miljö och klimat.

En god ekonomi avser både själva genomförandet och den långsiktiga ekonomin samt samhällsekonomiska vinster och kostnader av de investeringar som blir nödvändiga. Översynen av anläggningar behöver fokusera på vad som är tillgängligt och långsiktigt hållbart att bygga i Stockholm och vad som redan finns i andra kommuner. Avgörande är att kunna visa en god långsiktig ekonomi och användning i anläggningarna. Sysselsättningseffekten av att arrangera ett OS ska bedömas. Boende och transportlösningar måste analyseras utifrån stadens stora behov av bostadsbyggande under kommande år och vikten av att de projekt som planeras inte kommer att försenas. Säkerheten måste analyseras ur aspekten att Stockholm ska vara en öppen stad där människor kan mötas. Säkerheten omfattar såväl aspekten om hot riktat mot det gemensamma offentliga rummet som hotet mot enskilda individer. Vid flera tidigare olympiska spel har exempelvis övergrepp som prostitution och utnyttjande av arbetskraft ökat. I den fördjupade studien bör därför göras en bedömning såväl av Stockholms förutsättningar att genomföra ett säkert och socialt hållbart OS i jämförelse med andra arrangörsstäder samt redovisas insatser som kan krävas för att Stockholm ska vara en trygg stad för alla. Slutligen ska miljöaspekten värderas både avseende möjligheter och risker. Stadens möjlighet att i stora investeringar lyfta föregångsprojekt som leder till teknikutveckling är en del av detta. Effekten av ett OS avseende exempelvis markanvändning, mängden transporter, konsumtionen av förbrukningsmaterial och klimateffekter behöver analyseras.

Ett OS innebär stora möjligheter för Stockholm och Sverige. Ett OS-arrangemang enligt det nya regelverket som antagits av IOK ligger dessutom väl i linje med stadens arbete om ett hållbart Stockholm. Därför är det viktigt att nu, i god tid, inleda arbetet med en fördjupad utredning för att staden ska få ett bra underlag inför beslutet om en eventuell ansökan om vinter-OS och Paralympics i Stockholm 2026.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Förstudien inför en eventuell utredning om intresseanmälan från Stockholm stad att genomföra Vinter-OS och Paralympics 2026 godkänns.

2. Stadsledningskontoret får i uppdrag att göra en fördjupad utredning inför en eventuell intresseanmälan om att genomföra Vinter-OS och Paralympics 2026.
3. Stadsdirektören får i uppdrag att definiera och initiera utredningsuppdrag som behöver utföras av stadens förvaltningar och bolag inom ramen för den fördjupade utredningen om eventuell ansökan från Stockholm att arrangera Vinter-OS och Paralympics 2026.

Stockholm den 21 april 2016

KARIN WANNGÅRD

Bilagor

1. Ansökningsprocess till Vinterspelen
2. Sammanställning av utförda utredningar
3. Referenslista

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden Joakim Larsson och Cecilia Brinck (båda M) enligt följande.

Genomförande av en förstudie utgör inte i sig ett ställningstagande för eller emot ett genomförande av ett vinter-OS. Vi ställer oss positiva till ett låta genomföra en förstudie för att få ett fullödigt beslutsunderlag. Huruvida staden bör ansöka om vinter-OS eller ej är det aktuellt att ta ställning till först när förstudien är genomförd och förutsättningarna för ett genomförande är grundligt belysta.

Olympiska spelen och Paralympics är de största sportevenemangen i världen. Spelen når hundratals miljoner människor och tusentals personer följer evenemanget på plats. Förutom att det skapar jobbtillfällen och ökar skatteintäkterna så är det också ett bra tillfälle att marknadsföra evenemangs- och besöksstaden Stockholm internationellt. Vår bedömning är också att det, utifrån de fakta som idag är kända, är möjligt att kombinera detta med att skapa mervärden för de boende i Stockholms stad såväl som de boende i länet. Vi är därför i detta skede försiktigt positiva till att gå vidare med en mer omfattande utredning omkring detta. Samtidigt är vår utgångspunkt att ett eventuellt värdskap för OS och Paralympics måste gå att förena med ekonomiskt ansvarstagande och att det finns ett bred folklig förankring, i Stockholmsregionen i allmänhet och staden i synnerhet.

En viktig aspekt är ett långsiktigt och hållbart koncept för anläggningar och annan infrastruktur som behövs i regionen för att klara av att genomföra evenemanget. Sveriges olympiska kommitté (SOK) har ett bra koncept för detta och det är också därför som vi funnit att det är intressant att gå vidare med en förstudie i detta läge. Stockholms stad har idag ett brett utbud av idrottsanläggningar, vilket SOK, i den mån det är möjligt, tagit hänsyn till när de presenterat sin vision för ett vinter-OS i Stockholm 2026. En förutsättning för att kunna genomföra ett OS i Stockholm är att hitta långsiktiga lösningar på anläggningar samt infrastruktur som kan komma till användning även efter det att evenemanget är avslutat.

Såväl Stockholms stad som hela regionen står inför betydande investeringar i bostäder, infrastruktur, idrottsanläggningar och annan samhällsservice i takt med att befolkningen ökar. Det är därför inte motiverat eller ansvarsfullt att bygga dyra anläggningar inför ett eventuellt

OS som sedan blir tomställda efter spelens genomförande. Denna fråga är därför särskilt angelägen att särskilt beakta och penetrera i den kommande utredningen.

Slutligen vill vi betona vikten av att redan nu involvera och inkludera idrottsrörelsen i projektet. Det är en förutsättning att idrottsrörelsen sluter upp bakom en eventuell OS-ansökan för att det överhuvudtaget ska vara intressant att pröva detta. Värdskapet har i flera tidigare städer resulterat i ett ökat intresse för idrott och motion bland befolkningen och det är viktigt att idrotten finns med hela vägen för att kunna utveckla innehållet och konceptet samt för att kunna inspirera och kanalisera det ökade intresset. Det är också viktigt att breddidrotten finns med som en röd tråd genom ett OS-projekt, särskilt med tanke på stadens idrottspolitiska program och de prioriteringar som där fastslagits i bred politisk enighet i kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av Lotta Edholm (L) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Att godkänna förstudien inför en eventuell utredning om intresseanmälan från Stockholm stad att genomföra Vinter-OS och Paralympics 2026.
2. Att med delvis bifall till föredragande borgarrådets förslag till beslut ge stadsledningskontoret i uppdrag att genomföra en fördjupad utredning inför en eventuell intresseanmälan om att genomföra de vinterolympiska spelen och Paralympics 2026 med beaktande av vad som nedan anförts.
3. Att med delvis bifall till föredragande borgarrådets förslag till beslut ge stadsdirektören i uppdrag att definiera och initiera utredningsuppdrag som behöver utföras av stadens förvaltningar och bolag inom ramen för den fördjupade utredningen om eventuell ansökan från Stockholm att arrangera de vinterolympiska spelen och Paralympics 2026 med beaktande av vad som nedan anförts.
4. Att anföra följande.

Liberalerna anser att Stockholm ska vara en stad som vill och kan ta sig an värdskapet för stora evenemang och händelser. En stad som är öppen mot världen ska vara beredd att anordna evenemang som får världens blickar att riktas mot vår stad. De olympiska spelen tillsammans med Paralympics är ett av världens största evenemang alla kategorier. Det är en typ av evenemang som Stockholm som världsstad ska kunna ta sig an.

Vår utgångspunkt i frågan om en OS-ansökan är dock att alla beslut vi fattar i staden måste innebära en ansvarsfull användning av skattebetalarnas pengar och ett tydligt mervärde för stockholmarna. Stockholmarna ska bara betala för anläggningar som behövs i bredd- och ungdomsidrotten och som anläggs i Stockholms stad. Och vi ska inte riskera stadens ekonomi på ett projekt av den här arten.

Vi har därför ett antal krav som vi ställer upp innan vi är beredda att ställa oss bakom en ansökan om OS, och där vi ser att förslaget till fördjupad utredning har vissa brister:

* Stockholms skattebetalare ska inte gå i borgen för OS. Vi ser inte att frågan om eventuella borgensåtaganden från Stockholms stads sida uttryckligen tas upp i förslaget till utredning.

* Nyttan för stockholmarna ska vara noggrant utredd. Det räcker inte med att bara studera nyttan med en OS-ansökan utifrån ett nollalternativ. Alternativa användningar av de ekonomiska och tekniska resurserna som från stadens sida krävs för ett OS måste utredas. En OS-satsning måste vägas mot behoven av att satsa på socialtjänsten, skolan och fler bostäder.

* Riskerna för att ett OS-projekt konkurrerar ut andra planerade investeringar ska vara klarlagda. Här vill vi lyfta fram de kapacitetsbegränsningar som finns inom byggsektorn i Stockholmsområdet, och påminna om att detta redan idag kan förväntas utgöra ett problem

när det gäller att bygga ett tillräckligt antal bostäder för att möta bostadsbristen i Stockholm, särskilt med tanke på att befolkningstillväxten ständigt ökar.

* OS-byn ska fungera som en attraktiv stadsdel i framtiden. Även om utredningen ska studera hur OS-byn kan nyttjas efter vinterspelens genomförande saknas skrivningar om hur OS-byn kan bidra till ökade urbana kvaliteter i Stockholm. Halvmesyurer i form av en tillfällig anläggning, eller en permanent men långsiktigt oattraktiv stadsdel, är inte vad Stockholm behöver.

* Trafikpåverkan under evenemanget måste analyseras noggrant.

Kollektivtrafiksituationen i Stockholm är ansträngd redan idag.

* Risken för korruption måste tas på största allvar. Löpande extern revision måste finnas på plats redan under kandidaturen för att granska beslut och aktiviteter. Ett eventuellt behov av nya eller förtydligade etiska riktlinjer för stadens anställda måste belysas.

Utöver detta anser vi att utredningen noggrannare måste undersöka alternativa placeringar av idrotter, exempelvis att slalom förläggs till Åre och inte till Stockholmsområdet. För oss är det inte självklart att Flottsbrobacken och Hammarbybacken är de enda huvudalternativen. Det är också självklart att stockholmarna inte ska betala för anläggningar på annan ort.

Vi tycker att det är bra om vi nu får ett gediget beslutsunderlag som tydligt visar på såväl fördelarna som riskerna med en OS-ansökan från Stockholm. Rätt hanterat kan ett OS medföra fördelar för Stockholm i form av turism och ett ökat intresse för bredd- och ungdomsidrott. Fel hanterat kommer ett OS-arrangemang att bromsa Stockholm i sin utveckling och lämna staden med anläggningar och åtaganden som inte borde ha varit prioriterade. Vi har ett ansvar gentemot stockholmarna att ha modet att välja det rätta.

Särskilt uttalande gjordes av Joakim Larsson, Cecilia Brinck, Dennis Wedin, Johanna Sjö och Markus Nordström (alla M) med hänvisning till Moderaternas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Jonas Naddebo (C) enligt följande.

Centerpartiet säger ja till att utreda ett eventuellt värdskap för Vinter-OS och Paralympics i Stockholm 2026. Vår utgångspunkt är att ett möjligt värdskap måste förenas med ett tydligt ekonomiskt ansvarstagande, både från den svenska staten och den Internationella Olympiska Kommittén (IOK). Vi välkomnar att utredningen får i uppdrag att utreda verkliga kostnader och investeringsbehov för genomförda spel, samt hållbara lösningar för att byggda anläggningar ska ha ett stort bruksvärde efter spelens genomförande.

Det är dock med en viss förskräckelse vi läser om tidigare exempel ur OS-historien, till exempel de hårt kritiserade spelen i Sotji där 480 mdkr (!) investerades i infrastruktur och anläggningar som idag knappt används. Sådana ”förebilder” skadar idrottsrörelsen och riskerar att utveckla OS till en form av lekstuga för skurkstater. IOK:s tveksamma ansvar och roll i detta är den främsta anledningen till att vi intar en kritisk hållning i frågan om OS i Stockholm.

Vi välkomnar givetvis IOK:s påbörjade förändringsprocess genom den s.k. Agenda 2020 och dess rekommendationer att förnya den olympiska rörelsen. Särskilt reducerandet av kostnader i ansökningsproceduren, ökad transparens inom IOK, samt det ökade ekonomiska bidraget till värdstäder som kan öppna upp för mindre länder som till exempel Sverige att arrangera OS. Alla viktiga faktorer där det återstår mycket att bevisa för IOK. Problemet för Stockholms stad är dock att dessa faktorer ligger utanför stadens kontroll och därför blir svåra att bevisa/bedöma i en utredning. Vi är därför i detta skede mycket försiktiga till att värdera huruvida den nu föreslagna utredningen kommer att kunna räcka för att landa i huruvida Stockholm bör ansöka om OS eller inte.

Det finns vidare tungt vägande skäl till att vara skeptisk till IOK som organisation, inte minst sättet att hantera OS de senaste decennierna i form av slutna ansökningsprocedurer,

kostsamma spel och överskridna budgetar. Det av IOK utlovade ”stöd i ansökningsprocessen där man i dialog samverkar med ansökande städer för att underlätta budgetarbetet” är knappast tillräckligt för att lugna oss som ansvarar för stockholmarnas pengar.

Slutligen vill vi betona att vi instämmer i vad SOK, Sveriges Olympiska Kommitté, tidigare uttalat om att IOK och OS behöver en stad som Stockholm som skulle kunna sätta exempel för hur ett modernt OS ska organiseras. Det värde som ligger i en folkfest som OS, för Sverige och idrottsrörelsen, lockar naturligtvis. För att detta ska bli verklighet behöver stockholmarna få tydliga garantier om vad som gäller beträffande IOK:s roll och den svenska statens ekonomiska ansvar.

Ersättaryttrande gjordes av Erik Slottner (KD) med hänvisning till Moderaternas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ärendet

En förstudie om att arrangera Vinter-OS och Paralympics 2022 gjordes 2014 som då indikerade att det fanns goda förutsättningar att genomföra arrangemanget. Processen inför denna ansökan inleddes dock i ett sent skede. Därför ansågs det inte finnas tillräckligt med tid för att genomföra nödvändiga riskanalyser och utredningar som krävdes för att kunna gå vidare med en ansökan.

Stockholms stad är denna gång ute i god tid och har därför bättre förutsättningar för att ta fram de beslutsunderlag som krävs för att ta ställning till om Stockholms stad bör ansöka om Vinterspelen 2026.

Dessutom gäller idag helt nya förutsättningar för ett arrangörskap. IOK har stakat ut den nya inriktningen i Agenda 2020 där man poängterar långsiktig social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet som viktiga hörnstenar i valet av arrangör. IOK lyfter även fram faktorer som demokrati, gemenskap och tillgänglighet. En annan grundbult är att ett arrangörskap av OS och Paralympics ska bidra till den långsiktiga utvecklingen av arrangörsstaden och regionen.

Den förändrade inriktningen för den olympiska rörelsen ligger väl i linje med Stockholms stads ambitioner med betoning på långsiktig hållbarhet, tillväxt, mångfald, livskvalitet, kreativitet och trygghet.

Den 11 januari 2016 fick konsulten EY, efter förnyad konkurrensutsättning, uppdraget att genomföra en förstudie som här presenteras i sin helhet.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsledningskontoret i samråd med idrottsförvaltningen, Stockholm Stadshus AB och Stockholm Business Region AB. Även Sveriges Olympiska Kommitté, Paralympiska kommittén, Internationella Olympiska Kommittén, Riksidrottsförbundet, Stockholmsidrotten, ett flertal kommuner och andra intressenter har deltagit i förstudien.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 9 april 2016 har i huvudsak följande lydelse.

I det följande dokumentet redovisas dels kontorets förslag till en fördjupad utredning, dels motiven och förutsättningarna för detta.

OS och Paralympics

De olympiska spelen har en härkomst från antikens Grekland. Sedan 1896 har OS arrangerats i sin moderna form i ett stort antal länder och städer. Sverige har stått som arrangör vid ett tillfälle, Sommar-OS 1912, vilket ansågs vara ett lyckat arrangemang.

Olympiska spelen hålls vart fjärde år och är uppdelade i sommar- och vinterspel. Sedan 1994 hålls inte spelen på samma år, utan med två års mellanrum. Sommar-OS är i dag det största återkommande idrottsevenemanget i världen räknat efter antalet deltagande länder och aktiva idrottsmän och vinter-OS är näst störst.

Paralympics står för de "parallella spelen" och är Parasportens motsvarighet till olympiska spelen. Paralympics är bara öppet för personer med funktionsnedsättning. De första sommarspelen anordnades 1960 i Rom och de första vinterspelen 1976 i Örnsköldsvik. Gemensamma vinterspel genomfördes för första gången i samband med OS i Albertville

1992.

Förändrade förutsättningar

I december 2014 beslutade IOK om Agenda 2020, en strategisk plan innehållande rekommendationer för att stärka den olympiska rörelsen. Denna agenda har medfört en rad förändringar både i ansökningsprocess och för utförandet av spelen. Agenda 2020 lyfter fram social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet som den nya ”ryggraden” för OS och Paralympics. Ansökningsprocessen har delats upp i flera steg, vilket har minskat kostnad och tidsåtgång för att ansöka ett arrangörskap av Vinterspelen.

Fokus på hållbarhet innebär bland annat att IOK lägger större vikt än tidigare på att värdstaden använder så många befintliga arenor och anläggningar som möjligt. Dessutom vill IOK se att respektive värdstad försöker minimera antalet större investeringar som inte ligger i linje med stadens befintliga utvecklingsplan.

Agenda 2020 öppnar upp även upp för möjligheten att arrangera spelen i flera städer för att öka flexibilitet i utformningen av OS och Paralympics. Det nya ramverket erbjuder även en möjlighet att lägga till vissa discipliner för att passa värdlandets idrottskultur.

Varför OS och Paralympics i Stockholm 2026?

Ett värdskap av Vinter-OS och Paralympics (vinterspelen) kan bidra till flera bestående värden för Stockholm och regionen. Som ett av de största sportarrangemangen i världen kan de olympiska spelen fungera som en pådrivande kraft för att uppfylla Stockholms stads långsiktiga målbild. Ett Vinterspel kan även bidra med långsiktiga och bestående sportsliga, sociala, miljömässiga och ekonomiska värden.

I sammanhanget kan nämnas att flertalet städer som har ansökt, men inte vunnit värdskapet för spelen även kan peka på en rad fördelar och positiva effekter, bl.a. ett förstärkt varumärke, ökad turism och ett större intresse för idrott bland barn och ungdomar.

Det är dock viktigt att påpeka att ett arrangörskap är förknippat med stora utmaningar och risker som noga måste utredas innan en intresseanmälan att anordna Vinterspelen 2026 kan övervägas.

Bestående värden

En potentiell fördel med ett värdskap är möjligheten som ett Vinterspel ger att ta vinteridrotten till storstaden och göra den tillgänglig för alla Stockholmare. Med möjligheten att kunna förlägga den stora huvuddelen av tävlingarna på en och samma ort, skulle Stockholm efter spelens slutförande kunna erbjuda unikt korta transportavstånd, låga kostnader, begränsad miljöpåverkan och nya möjligheter till idrott som en del av storstadens vardagsliv.

Stockholm har framgångsrikt positionerat sig som ”Capital of Scandinavia” genom att vara den ledande staden kulturellt och ekonomiskt i vår del av Europa. För att attrahera människor och kapital kan Vinterspelen spela en central roll för att stärka stadens attraktivitet och bidra till den ekonomiska tillväxten.

Ett Vinterspel kan även vara en viktig möjliggörare för att motivera investeringar i stadsförnyelse och andra initiativ som ökar stadens attraktionskraft.

IOK:s ramverk¹ nämner bl.a. Madrid och New York som två goda exempel där städerna inte vann värdskapet, men där ansöknings-processen bidrog till att ett antal infrastrukturella satsningar blev verklighet. Ytterligare ett exempel är Hamburg där ansöknings-processens initierade byggnation av en helt ny stadsdel ”Hafen City”.² Ett tredje exempel är Stockholm stads ansökan att anordna spelen 2004 som bidrog till att bl a Hammarby Sjöstad, Eriksdalsbadet och Sättrahallen byggdes.

Ett socialt, ekonomiskt, miljömässigt och demokratiskt hållbart Vinterspel kan förstärka

¹ *Olympic Games Framework. Sidan 14, IOK*

² <http://www.hafencity.com>

den globala bilden av Stockholm som en demokratisk, modern och innovativ förebild men även främja bilden av Stockholm stad som en attraktiv evenemangsstad.

Stockholm har en hög kapacitet med flera multiarenor i staden och regionen och har lång erfarenhet av att arrangera stora evenemang. Stockholm har även effektiva och miljövänliga transporter och få städer i världen kan förena storstadens puls med närheten till naturupplevelser och ren stadsmiljö på det sätt som Stockholm gör.

Bestående sportsliga värden

Ett Vinter-OS och Paralympics i Stockholm kan potentiellt befrämja utbudet av idrott, fritid och friluftaktiviteter och därmed bidra till att stärka barns och ungdomars fysiska och psykiska hälsa.

Erfarenheter visar att man har sett en ökning av idrottandet hos hela befolkningen i samband med ett OS och Paralympics.

Även om man inte vann värdskapet poängterar ett flertal städer att bara det faktum att man deltagit i ansökningsprocessen skapar ett ökat intresse, väcker nyfikenhet och inspiration hos unga att börja idrotta.

Bestående sociala värden

Ett exempel på bestående sociala värden är de så kallade ”training programmes” som genomfördes i Vancouver 2010 och London 2012. Arbetslösa och andra utsatta grupper fick möjlighet att skaffa sig utbildning och erfarenhet som volontärer, för att sedan kunna gå vidare och få möjlighet till anställning på den ordinarie arbetsmarknaden.

Bestående sociala värden

Ett Vinterspel med fokus på hållbarhet kan även ge Stockholms stad möjlighet att investera i nya hållbara lösningar och investeringar för staden. Många värdstäder använder spelen för att driva på en ökad användning av förnybara energikällor eller långsiktigt miljövänliga lösningar. Bland annat gjorde London stora investeringar i renovering av cykel- och gångbanor i samband med OS.

Dessutom investerade London i eldrivna transporter. Dessa eldrivna fordon med tillhörande laddningsstationer gör att London idag har en utbredd infrastruktur för elfordon och eldriven kollektivtrafik.

Bestående ekonomiska värden

En viktig aspekt är den ökade ekonomiska stimulering i form av en mängd nya jobb som skapas inför och under ett OS. I många städer har OS och Paralympics bidragit till en ökning av BNP och stimulerat lokala näringsliv både inför och under spelen³.

Turistnäringen är ett viktigt exempel på en bransch som i samband med tidigare spel har uppvisat markanta ökningsbågar både före, under och efter spelen. I London ökade antalet besökare med ca 4 miljoner besökare per år efter OS och Paralympics 2012⁴.

Denna effekt har även städer som inte vann värdskapet upplevt. Ett exempel är Salzburg⁵ där dess kandidatur omnämndes i nationell och internationell media i mer än 10 000 artiklar och med 1000 minuter TV exponering i samband med ansökningsprocessen. Ansökningsprocessen ansågs därför i sig självt ha bidragit till att marknadsföra Salzburg och regionen som en attraktiv destination.

Risker, osäkerheter och framgångsfaktorer

Potentiellt har ett arrangörskap av Vinterspelen flera fördelar, varav flertalet lyfts fram i

³ Källa: *Olympic Legacy, IOK, 2012*

⁴ Källa: *Factsheet "Legacies of the Games", 2013*

⁵ Källa: *The Vienna Review "Salzburg Lost Olympics", 2007*

tidigare avsnitt. Trots dessa fördelar är det viktigt att betona att det fortfarande finns ett flertal osäkerheter och risker som Stockholm stad bör utreda inför en eventuell ansökan till Vinterspelen 2026.

Erfarenheterna från andra städers ansökningsprocesser visar att det främst handlar om fem **potentiella** riskområden och osäkerheter som måste hanteras innan staden fattar beslut om att gå vidare med en ansökan:

- Otydlig vision med ett ensidigt fokus på spelens genomförande.
- Otillräckligt stöd från allmänhet, beslutfattare och näringsliv.
- Schablonartade och förenklade budget- och investeringsplaner.
- Bristande tekniska förutsättningar och realistiska tidplaner.
- Ofullständiga planer för långsiktigt efterbruk.

Det fortsatta utredningsarbetet bör fokusera på att hitta arbetsätt och lösningar för att hantera dessa risker på ett effektivt sätt.

Otydlig vision med ett ensidigt fokus på spelens genomförande

Ett arrangörskap av ett Vinterspel är ett komplex åtagande med många dimensioner och många intressenter. Som en av de största idrottstävlingarna både berör och engagerar OS och Paralympics människor lokalt, nationellt och internationellt: alla har en åsikt om för- och nackdelar med ett OS och Paralympics.

En samlande och tydlig målvision som berättar vad man vill uppnå med Vinterspelen är därför en fundamental förutsättning för att kunna föra en konstruktiv dialog kring hur och om denna målbild kan uppnås.

En vision är en berättelse om var vi är idag och var vi vill vara imorgon. Det är den fundamentala ”kompass” som samlar, engagerar och vägleder. En entusiastmerande vision triggar känslor och fantasi. I ett flertal av tidigare ansökningar har dock berättelsen i allt för stor utsträckning varit fokuserat på de tekniska delarna av konceptet: hur ska man organisera och genomföra själva Vinterspelen.

Ett värdskap handlar dock om så mycket mer än att under några fåtal veckor arrangera ett av de största sportarrangemangen i världen. En bra vision och berättelse engagerar och entusiasmerar både före och långt efter att tävlingarna är avslutade. Bland annat kan en väl definierad vision öka intresset för kongresser, turistbesök och sportaktiviteter bland unga.

En väl genomarbetad vision behöver även berätta vad Vinterspelen kan göra för Stockholm stads utveckling: Hur passar spelen in i stadens långsiktiga utvecklingsplaner med dess fokus på skapa en levande och attraktiv stad med god tillgänglighet, hållbarhet och livskvalitet?

Otillräckligt stöd från allmänhet, beslutfattare och näringsliv

För att kunna gå fram med en ansökan att arrangera Vinterspelen är stödet och engagemanget från allmänheten, beslutsfattare och näringsliv av yttersta vikt. Flera potentiella värdstäder har i tidigare ansökningsprocesser fått avbryta processen på grund av bristande engagemang, exempelvis Boston, Oslo och Hamburg.

För att hantera denna risk och säkra stödet för en ansökan är det viktigt att tidigt starta dialogen med medborgare, intresse-organisationer, näringslivet och andra nyckelintressenter. Det krävs en väl definierad kommunikationsplan och process som involverar relevanta grupper i samhället för att proaktivt kunna fånga idéer och synpunkter. Genom denna interaktiva dialog kan Vinterspelens utformning utvecklas på ett strukturerat och systematiskt sätt.

En viktig aspekt att ta i beaktande är att ansöknings- respektive genomförandeprocessen inför ett Vinterspel pågår under flera politiska mandatperioder. Det är därför av stor vikt att det på lokal, regional och nationell nivå finns en stark och bred förankring hos samtliga politiska aktörer.

En viktig framgångsfaktor för att skapa engagemang och förtroende för en ansökan är att

skapa samsyn kring visionen och vilka långsiktiga värden som ett värdskap av Vinter-OS och Paralympics kan medföra för staden, regionen och nationen.

Schablonartade och förenklade budget- och investeringsplaner

OS och Paralympics har på senare år fått negativ publicitet kring kostsamma spel och överskridna budgetar. I tidigare ansökningar har flera städer i stor utsträckning utgått från schablonmässiga uppräkningsbudgetar. Investeringsvolymerna från tidigare genomförda spel har varierat kraftigt beroende på värdstädernas intentioner och infrastrukturella förutsättningar.

Det är därför svårt att få en nyanserad bild över verkliga kostnader och investeringsbehov för genomförda spel. Det har även saknats tydliga incitament för att söka kostnadseffektiva och hållbara lösningar med stort bruksvärde efter spelens genomförande.

Osäkerheten kring budgetens uppbyggnad har även bidragit till den livliga debatt som tog mycket av fokus i ansökande städer som t.ex. Boston, Oslo och Hamburg. IOK förespråkar nu en hållbar ekonomi och uppmanar till en sänkning av värdstädernas kostnader i samband med Vinterspelens genomförande.

Investeringskostnaderna har definierats olika vid olika olympiska spel och är därför inte direkt jämförbara. Exempelvis har vissa värdstäder valt att lägga in samtliga infrastrukturella kostnader i sin investeringsbudget trots att vissa av dessa redan låg i stadens utvecklingsplaner. Andra värdstäder har valt att helt bortse från redan planerade utvecklingskostnader i sin investeringsbudget. Detta medför att jämförelse av investeringsbudgetar inte är relevanta att göra för Stockholms stads räkning.

En viktig framgångsfaktor för att undvika schablonmässiga uppräkningsbudgetar och underlätta en realistisk och nyanserad dialog kring kostnader och investeringsbehov är en detaljerad och väl avvägd budgetprocess. Denna budgetprocess är en förutsättning för att skapa största möjliga transparens och förståelse för budgetens uppbyggnad kopplat till Stockholm stad och regionens specifika förutsättningar och långsiktiga behov.

IOK har som en följd av Agenda 2020 utlovat utökad stöd i ansökningsprocessen där man i dialog samverkar med ansökande städer för att underlätta budgetarbetet.

Bristande tekniska förutsättningar och leveransplaner

Att arrangera ett OS och Paralympics är ett stort och komplext åtagande som kräver omfattande förberedelser och planering.

I ett flertal spel har förberedelserna kännetecknats av både förseningar och fördröjningar p.g.a. oförutsedda händelser, exempelvis inför Rio 2016.

En stor utmaning är att leverera ett robust tekniskt koncept som lever upp till IOK:s standard för Vinterspelen och som samtidigt tar stadens och regionens långsiktiga vision i beaktande. I detta sammanhang är det värt att notera att Stockholms stad har ett antal befintliga arenor som kan användas i samband med Vinterspelen.

Värt att beakta är även att hotbilden i omvärlden dramatiskt har förändrats de senaste åren vilket även påverkar säkerhetsläget i Sverige. En viktig aspekt blir att i planen ta hänsyn till den förändrade hot- och risknivån.

En framgångsfaktor är därför, utifrån en väl definierad vision, att påbörja planering och förberedelserna så tidigt som möjligt. En tidplan som tar höjd för eventuella oförutsedda händelser, risker och hot är en förutsättning för att säkra en robust och kontrollerad planering och genomförande av de förberedelser som krävs inför ett eventuellt Vinterspel.

Ofullständiga planer för ett effektivt efterbruk

I ett flertal OS och andra större idrottsevenemang har man fått massiv kritik för att man efter evenemangets genomförande haft svårt att få ett bra utnyttjande och användning för anläggningar och infrastruktur. Stora investeringar har gjorts för några fåtal veckors tävlande i samband med spelens genomförande.

Ett ensidigt fokus på Vinterspelen och dess infrastrukturella behov har historiskt medfört

att det har varit svårt att rättfärdiga de investeringar och ekonomiska satsningar som krävts. I många fall har det även saknats relevanta planer för hur långsiktigt och effektivt efterbruk av nya anläggningar ska säkras.

Efterbruket inkluderar hur infrastruktur, arenor och anläggningar kan utnyttjas för att bl.a. främja turismen, skapa nya arbetstillfällen, utveckla intresset för idrott och främja folkhälsan i allmänhet, men även hur dessa investeringar kan utnyttjas för att driva på förverkligandet av stadens och regionens långsiktiga ambitioner.

En framgångsfaktor är därför att noga överväga varje potentiell investering, anpassning eller justering av befintliga anläggningar för att säkra den mest hållbara lösningen ur social, ekonomisk och miljömässig synpunkt.

Viktiga fokusområden för fortsatt utredning

Förstudien konstaterar att det arbete som har genomförts i tidigare utredningar inför Vinterspelen 2022 kan utgöra utgångspunkt i ett fortsatt arbete med att ta fram ett uppdaterat koncept inför en eventuell ansökan till Vinterspelen 2026.

Konceptet behöver dock vidareutvecklas, anpassas och förtydligas för att hantera identifierade risker, osäkerheter och utmaningar, men även för att möta IOK:s nya urvalskriterier.

Detta kapitel beskriver fokusområden som bör ingå i en fördjupad utredning för att säkra ett väl genomlyst underlag inför ett beslut om Stockholms stad ska lämna in en intresseanmälan.

Förstudien har identifierat fokusområden som kräver en mer fördjupad utredningsarbete för att kunna utforma ett väl underbyggt koncept för Vinterspelen. Särskilt viktigt att utreda vidare är:

- 1. Budget och finansiering:** Kostnader och intäkter för ansökan till och genomförande av Vinterspelen samt dess efterbruk.
- 2. Idrotter och anläggningar:** Geografisk placering av idrotter och discipliner samt behov av investeringar i permanenta eller tillfälliga anläggningar.
- 3. Boende och transporter:** Kapacitet och geografisk placering av OS-by samt transporter till anläggningar och boende.
- 4. Säkerhet:** Inre och yttre säkerhet före och i samband med Vinterspelen.
- 5. Miljö och klimat:** Miljöeffekter av transporter och riskbedömning av varmare klimat.

Det finns även ett antal tidigare framtagna lösningar som fortfarande är aktuella (t.ex. mediacenters placering och kapacitetsbehov). Dessa lösningar behöver dock verifieras.

Det är viktigt att redan i den fördjupade utredningen påbörja en öppen och konstruktiv dialog med medborgare och andra nyckel-intressenter för att fånga idéer och synpunkter kring konceptets inriktning. I arbetet bör även konceptets långsiktiga sociala, ekonomiska och miljömässiga hållbarhet analyseras. Utredningen bör även belysa hur konceptet kan bidra till att förverkliga stadens och regionens vision.

Nedan följer en beskrivning av fem fokusområden som bör analyseras grundligare.

Budget och finansiering

En av de viktigaste utmaningarna att hantera är osäkerheter och risker kring kostnader, investeringsbehov samt hur genomförandet av Vinterspelen ska finansieras.

För att få fram en rimlig bild över kostnader, investeringsbehov och finansieringsmöjligheter behöver Stockholm stad göra en tydligt och genomarbetad så kallad ”bottom-up” budget som tar utgångspunkt utifrån Stockholms och regionen specifika förutsättningar och behov. Värt att poängtera är att även IOK har ställt tydliga krav på en ”bottom-up” budget. Några generella uppskrivningar med utgångspunkt från tidigare spel kommer enligt IOK inte att accepteras.

Driftsbudgeten för de senaste och planerade spelen har legat stabilt mellan ca 11 mdkr

(Salt Lake City 2002, Turin 2006, och Vancouver 2010) och 13 mdkr (Sotji 2014, Pyeongchang 2018, och Peking 2022).

IOK uppmanar ansökande städer att i så stor utsträckning som möjligt nyttja befintliga anläggningar och infrastruktur för att begränsa behovet av nyinvesteringar. Man betonar även vikten av långsiktig social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet.

Sotji avskräcker i detta hänseende med infrastrukturella investeringar motsvarande 480 mdkr. I bedömningen av investeringsbehovet måste man dock ta i beaktande redan befintlig infrastruktur. I Sotji fanns inga hotell, vägar, ingen flygplats, inget boende eller annan infrastruktur och värdstaden var i praktiken tvungen att bygga upp en stad med tillhörande infrastruktur från grunden för att kunna hålla spelen.

Stockholms grundläggande koncept att nyttja redan befintliga anläggningar och infrastruktur borgar för att OS-relaterade investeringar kan hållas på en mer rimlig nivå.

Även hur finansieringen av Vinterspelen ska ske är en väsentlig del av beslutsunderlaget. En viktig komponent i finansieringen är bidraget från IOK i form av direkta medel och stöd i form av teknisk kompetens samt utrustning från de globala sponsorerna (TOP-programmet). IOK har indikerat att detta stöd i dagsläget kan uppskattas till minst 880 miljoner USD, motsvarande ca 7,4 mdkr att jämföra med de senaste spelens driftbudget på ca 11 mdkr. Enligt IOK fördelar sig dessa ungefär 50/50, vilket skulle motsvara ca 3,7 mdkr i direkta bidrag och 3,7 mdkr i form av teknisk utrustning (t.ex. tidtagarsystem) under genomförandet av OS och Paralympics.

Det nationella sponsorprogrammet som också utgör en väsentlig del av finansieringen behöver utredas vidare. Observera att detta program inte endast omfattar det lokala näringslivet. Även globala och internationella företag har möjlighet att vara sponsor för ett Vinter-OS och Paralympics i Stockholm.

Som exempel kan nämnas att för Vinterspelen 2010 bidrog det nationella sponsorprogrammet med motsvarande ca 4 mdkr till finansieringen av de totala intäkterna på 11,43 mdkr.

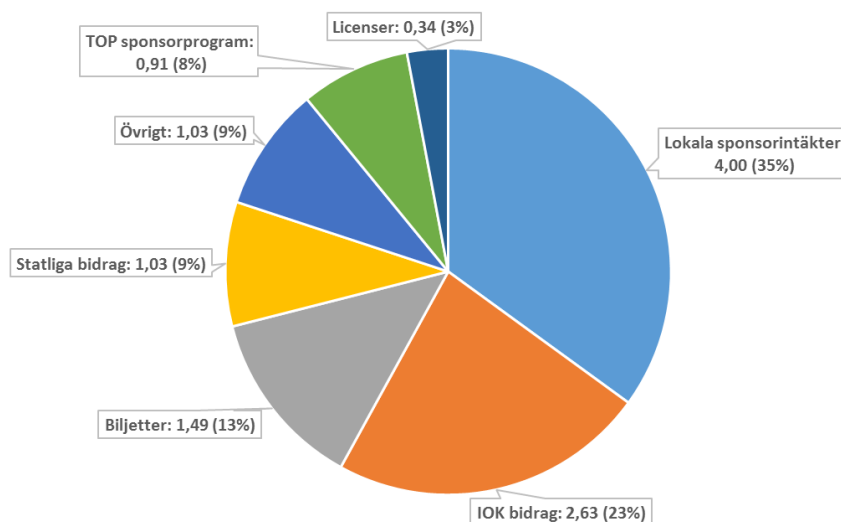

Bild 1: Diagrammet visar fördelningen av intäkter i kronor för Vinter-OS i Vancouver 2010. Källa: VANOC Financial report 2010.

Utöver direkta bidrag från IOK och det nationella sponsor-programmet behöver Stockholm stad även analysera andra finansieringskällor såsom biljettintäkter, licenser och möjligt statligt och internationellt ekonomiskt stöd (t.ex. EU-stöd) för att få en robust och hållbar finansiering.

I sammanhanget bör även staden säkerställa att finansieringslösningen omfattar en riskreserv för att täcka eventuella kvarstående osäkerheter och oförutsedda händelser.

Givet ovan föreslås att fokusområde ”Budget och finansiering” bland annat bör omfatta följande frågeställningar:

- Detaljerad kostnadsbudget för ansökningsprocessen. I detta ingår även att formulera förslag på hur detta arbete bör organiseras (t.ex. bolags- eller projektform).
- Driftsbudget för spelens genomförande i enlighet med ansökningsprocessens uppställning och detaljnivå.
- Sammanställning och budget för de specifika investeringar som krävs vid ett Vinterspels genomförande (anläggningar, OS-by, tillfartsvägar, parkeringar etc.) enligt ansökningsprocessens uppställning och detaljnivå. Observera att även de modifieringar som krävs för att genomföra Paralympics ingår i denna budget.
- Sammanställning av vilka investeringar och värdet av dessa som kan nyttjas för att förverkliga Stockholms stads och regionens långsiktiga vision (t.ex. återbruk av skidanläggningar och tillfartsvägar)
- Kostnader som är förknippade med återställande av tillfälliga anläggningar och/eller omställning av anläggningar för att säkra ett önskvärt efterbruk
- Övergripande sammanställning av de strukturella samhällsinvesteringar som Vinter-OS och Paralympics är beroende av och som måste vara på plats innan 2026.
- Plan för och uppskattning av hur ansökningsprocess, genomförande av Vinter-OS och Paralympics och dess efterbruk ska finansieras. I detta fokus ingår även att undersöka möjligheter till sponsorskap och bidrag från näringsliv, stat och internationella källor.
- Identifiering och utformning av eventuella, alternativa finansieringslösningar och riskfördelningsmodeller.
- Utformning av lämplig riskreserv givet kvarstående risker och osäkerheter.

Idrotter och anläggningar

Inför ansökan 2022 beskrevs ett tekniskt koncept där ett antal idrotters/ discipliners geografiska placering ingick bl.a. i Åre, Stockholm och kommuner i Stockholmsområdet. Även behovet av investeringar samt modifieringar av befintliga anläggningar analyserades.

Planeringen då utgick från de 96 discipliner som genomfördes i Sotji 2014. Observera dock att antalet discipliner kan komma att förändras. I Pyeongchang 2018 tillkommer sex nya discipliner.

Arbetet som genomfördes i samband med tidigare utredningar bör utgöra utgångspunkten i framtagandet av ett uppdaterat koncept.

I bilaga 2 finns en sammanställning av den information som togs fram kring alternativa arenor och anläggningar i samband med utredningen för Vinter-OS och Paralympics 2022. För merparten av disciplinerna kan befintliga arenor och anläggningar användas. Det kvarstår dock ett antal osäkerheter och risker som kräver ytterligare utredning bl.a. geografisk placering av vissa sporter, discipliner och anläggningar:

- **Alpint:** Geografisk placering av lämpliga alpina discipliner i Stockholmsområdet. Huvudalternativen som bör utredas vidare är Flottsbrobacken samt Hammarbybacken. I denna utredning bör de tekniska lösningarna för att höja fallhöjden på en av dessa backar belysas ur ett ekonomiskt och miljömässigt hållbarhetsperspektiv. Även en bedömning av långsiktiga sportsliga och samhällsmässiga bruksvärdet bör ingå i analysen.
- **Bob-och rodel:** Vinterspelen kräver nybyggnation av en bob- och rodelbana. I tidigare utredning framgår att det är tekniskt möjligt att bygga en sådan bana vid Hammarbybacken. Geografisk placering, nödvändiga investeringar samt sportsliga och samhällsmässiga bruksvärden behöver analyseras vidare.
- **Backhoppning:** Sveriges två befintliga backhoppningsarenor är lokaliserade i Örnsköldsvik respektive Falun. I tidigare utredningar pekades på tekniskt möjliga lösningar att bygga temporära eller permanenta backhoppningsbackar i Stockholmsområdet (bl.a. Tullinge grustag). Geografisk placering och tekniska lösningar behöver analyseras för att balansera behovet av långsiktiga bestående lösningar, investeringar, kostnad för t.ex. transport och säkerhet, samt geografisk spridning.

- **Speed skating:** I Stockholm finns för närvarande inte någon anläggning som uppfyller kraven. Geografisk lokalisering för permanent eller temporär arena behöver analyseras ytterligare.
- **Skidor och skidskytte:** Stockholm saknar både skidarena och skidskyttefaciliteter. Det är möjligt att bygga permanenta och temporära lösningar vid flera av de skidspår som finns i Stockholmsområdet. Dessa olika alternativ bör utredas vidare.

Givet ovan föreslås att fokusområde ”Idrott och anläggningar ” bör omfatta följande frågeställningar:

- Beskrivning av idrotter/discipliner som föreslås ingå i programmet för 2026 inklusive eventuella regionala/nationella kompletterande vinteridrotter.
- Beskrivning av anläggningar för Vinterspelens genomförande, inklusive geografisk placering, kapacitet samt vilka sporter/ discipliner som ska arrangeras i respektive anläggning. Denna utredning bör ha ett speciellt fokus på alpint, bob och rodel, backhoppning, speed skating, skidor och skidskytte.
- Teknisk beskrivning av aktuella anläggningar, inklusive eventuella behov av investeringar i permanenta eller tillfälliga anläggningar (investeringar, modifieringar och mindre justeringar av befintliga anläggningar) som krävs för att svara upp mot IOK:s ansökningskriterier och sportsliga krav.
- Risk och konsekvensanalys för anläggningar som väger samman social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet, uppfyllandet av IOK:s ansökningskriterier samt anläggningens efterbruksvärde. Konsekvensanalysen behöver även belysa anläggningars alternativa placeringar och dess påverkan på möjligheterna att vinna värdskapet för Vinter-OS och Paralympics.
- Bedömning av anläggningarnas efterbruksvärde och bidrag till förverkligandet av stadens och regionens långsiktiga vision.
- Identifiering och utformning av finansieringslösningar och riskfördelningsmodeller mellan Stockholms stad, medsökande kommuner och andra aktörer.

Boende och transporter

I Agenda 2020 och den uppdaterade ansökningsprocessen poängteras OS-byns viktiga roll och geografiska placering. OS-byn beskrivs som en plats där atleterna förbereder sig inför sina tävlingar och samtidigt får möjlighet att nätverka och interagera med jämlingar från olika sporter, länder och kulturer.

För att spela denna roll är OS-byns geografiska placering av yttersta vikt. I tidigare utredningar inför 2022 föreslogs att OS-byn skulle förläggas till Årstafältet, men alternativa platser behöver nu övervägas. Även hur aktiva och ledare transporteras tryggt, säkert och effektivt till och från idrottsanläggningarna blir en viktig faktor att utreda.

En aspekt att belysa i utredningen är hur OS-byn kan nyttjas efter Vinterspelens genomförande för att minska bostadsbristen i Stockholmsregionen utan större omställningskostnader eller infrastrukturella investeringar.

Utformning av kommunikations- och transportlösningar för åskådare och besökare behöver analyseras mer i detalj för att säkerställa att redan befintliga transportmöjligheter nyttjas så optimalt som möjligt (t.ex. spårbunden trafik i form av tunnelbana, spårvagn och pendeltåg samt buss i anknäring till större infartsparkeringar) och att miljömässiga och eventuella långsiktiga bruksvärden beaktas.

Givet ovan föreslås att fokusområde ”Boende och transporter ” bör omfatta följande frågeställningar:

- Geografisk placering av OS-by, inklusive kapacitet, utformning och efterbruksvärde i förverkligandet av stadens och regionens långsiktiga vision.
- Uppskattning av kommunikations- och transportbehov mellan OS-by och sportanläggningar (idrottare och ledare) samt mellan mediacentra och anläggningar. Detta inkluderar bl.a. behovet av flygförbindelse och marktransport mellan Stockholm och Åre avseende vissa alpina grenar. I detta fokus ingår även att uppskatta transport- och kommunikationsbehovet för publik och turister under Vinterspelens genomförande.

- Inventering av befintliga och pågående/planerade investeringar i kommunikation- och transportkapacitet och dess möjlighet att möta uppskattat transportbehov under Vinterspelen.
- Om nödvändigt, lämna förslag på kompletterande kommunikation- och transportlösningar inriktade på ekonomisk och miljömässig hållbarhet med högt efterbruksvärde.

Säkerhet

Inre och yttre säkerhet var ett område som inte belystes i tillräckligt stor utsträckning i tidigare utredningar. Bedömningen är att det idag saknas en genomarbetad strategi eller slutsatser som den fördjupade utredningen kan bygga på.

Hotbilden och säkerhetsläget i vår omvärld har dramatiskt förändrats de senaste åren med bl.a. terrordåd, krig och flykting-katastrofer, vilket påverkar säkerhetsläget och risknivån i Sverige. Dessa hot påverkar även behovet av inre och yttre säkerhets-arrangemang inför och under genomförandet av Vinterspelen.

Det finns därför ett stort behov att bedöma hotbilden inför ett Vinter-OS och Paralympics 2026. Dock är det svårt att bedöma riskbilden fullt ut redan idag. Uppskattningen av kostnader för säkerhetsarrangemangen måste därför göras med en stor säkerhetsmarginal. Utredningen bör även analysera hur befintliga resurser och kompetenser kan nyttjas för att upprätthålla önskvärd inre säkerhet (anläggningars och sportevenemangs säkerhet under spelens genomförande) och yttre säkerhet (allmän säkerhet i samhället inför och under spelen).

Det är viktigt att säkerhetsarrangemangen är i linje med Stockholms stads ambition att vara en välkomnande, öppen och tillgänglig stad.

Fokusområde ”Säkerhet” föreslås omfatta följande frågeställningar:

- Grundlig analys av risker, hot och osäkerheter som bör beaktas i utformningen av det tekniska konceptet och som potentiellt kan påverka genomförandet av Vinterspelen.
- Säkerhetsstrategi för spelens genomförande som tar identifierad hotbild i beaktande och samtidigt tar hänsyn till OS och Paralympics grundläggande värderingar och Stockholms stads ambition att vara en öppen, välkomnande och tillgänglig stad
- Preliminär bedömning av resursbehov och kostnader för säkerhetsarrangemangen före och under Vinterspelen.
- Beskrivning hur befintliga lokala, regionala och nationella resurser kan nyttjas för att säkerställa en tillfredställande inre och yttre säkerhet inför och under spelens genomförande
- Kostnader för säkerhetsarrangemangen samt bedömning av efterbruksvärdet av investeringar i inre och yttre säkerhet

Miljö och klimat

Hållbarhet har fått ökad betydelse för den olympiska rörelsen. Social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet är därför perspektiv som ska präglade alla delar av en fördjupad studie. Ett OS har stora och direkta effekter på miljö, klimat, markanvändning och effekter av nya investeringar i infrastruktur. Det handlar om övergripande delar som mängden transporter, mängden och vilka förbrukningsmaterial och klimateffekter av ett OS i Stockholm.

Särskild vikt behöver här läggas vid att uppdatera riskbedömningar och slutsatser från tidigare studier. Några sådana aspekter är de klimatmässiga och metrologiska förutsättningarna för att anordna Vinterspelen 2026 samt åtgärder för att säkra snötillgången under Vinterspelen. Dessa faktorer är viktiga för att kunna genomföra spelen men kan också ha påtagliga miljöeffekter. Dessa behöver studeras.

Erfarenheterna från ansökan 1997 visar att en OS-ansökan både kan bidra positivt till hållbarhet både som förebild för andra och avseende de stora investeringar som ett OS för med sig.

Den fördjupade studien bör analysera dels hur ett OS i Stockholm kan användas för att sprida ett positivt exempel för ett offensivt klimatarbete. Studien bör därutöver också

redovisa hur de investeringar som ett OS medför ska kunna bidra till teknikutveckling och långsiktig omställning till ett ekologiskt hållbart Stockholm.

Verifiering av tidigare utförda utredningars slutsatser och rekommendationer

I samband med arbetet inför ansökan till Vinterspelen 2022 genomfördes ett antal analyser där slutsatser och rekommendationer fortfarande bedöms vara relevanta. Dessa områden bedöms inte kräva någon djupare utredning utan slutsatser och rekommendationer behöver verifieras. Exempel på områden är:

- Geografisk placering av mediacentra
- Hotellkapacitet för åskådare och besökare
- Bedömning av behovet av volontärer och deras boende
-

Organisation och plan för fortsatt utredning

För att effektivt kunna ta fram ett väl genomlyst och mångsidigt beslutsunderlag bör utredningen drivas som ett projekt. Projektformen underlättar prioritering, mobilisering och koordinering av uppgifter och resurser för att snabbt kunna leverera önskvärt resultat med god kvalitet.

Kapitlet beskriver förslag på struktur för projektet och ingående delprojekt, inklusive forum för dialog, förankring och samverkan med folkvalda, stadens förvaltningar och bolag, medborgare och andra nyckelintressenter. I kapitlet bedöms även resursbehov, kostnader och tidsåtgång för att leverera ett väl underbyggt beslutsunderlag.

Fokus och framgångsfaktorer

Projektet bör, under ledning av representanter från Stockholms stad, engagera ett brett spektra av nyckelkompetenser för att kunna föreslå ett tekniskt hållbart koncept (ekonomi- och finansiering, investeringar och anläggningar, transporter och säkerhet).

Projektet bör belysa konceptets långsiktiga sociala, ekonomiska och miljömässiga hållbarhet, men även hur konceptet kan stödja förverkligandet av stadens och regionens vision. Samverkan-partners är bl.a. näringslivet, SOK (Svenska Olympiska Kommittén), SPK (Svenska Paralympiska Kommittén), intresseorganisationer och medsökande kommuner.

Projektorganisationen behöver präglas av transparens och öppenhet. Mekanismer bör vara på plats för att strukturerat föra löpande dialog med medborgare och andra intressenter för att informera om konceptets inriktning, men även för att fånga idéer och synpunkter.

Tidsåtgången för genomförandet av den fördjupade utredningen är av yttersta vikt. Utredningen måste balansera behovet av att leverera ett väl grundat och genomlyst beslutsunderlag med behovet av att ge tillräcklig tid för den politiska beslutsprocessen på lokal, regional och nationell nivå innan den officiella intresseanmälan måste lämnas in.

Förslag på genomförandeorganisation

Nedan följer en beskrivning av hur en fördjupad utredning kan organiseras:

Arbetet leds av **Samordningsgruppen** som är det övergripande operativa organet för att kontrollera, koordinera och styra genomförandet av den fördjupade utredningen med fokus på att utröna om:

- Tekniska konceptet är långsiktigt hållbart och bidrar till förverkligandet av stadens och regionens långsiktiga vision.
- Det är ekonomiskt försvarbart att genomföra Vinterspelen.
- Det är tekniskt möjligt att genomföra Vinterspelen i enlighet med IOKs kriterier, krav och nya inriktning enligt Agenda 2020.
- Risker och osäkerheter är tillräckligt belysta inför ett beslut om att anmäla intresse att arrangera Vinterspelen 2026.

Samordningsgruppen säkerställer löpande att respektive delprojekt levererar med önskvärd kvalitet, inom budget och enligt tidplan och säkerställer även konceptets sportliga

ambitioner.

Man väger även samman samtliga delprojekts leveranser i en kommunal-och samhällsekonomisk analys samt genomför nödvändiga risk- och konsekvensutredningar för totala konceptet.

Samordningsgruppen består av huvudansvarig projektledare, ett mindre kansli samt respektive delprojektledare, med bemanning av företrädare från staden samt viktiga samarbetsparter. Samordningsgruppen rapporterar till en styrgrupp bestående av tjänstemän från Stockholms stad under ledning av stadsdirektören (styrgruppsordförande).

Kansliet understödjer samordningsgruppen med administrativt stöd i uppföljning, styrning och kontroll av den fördjupade utredningen. Kansliet understödjer också med löpande programledning, riskhantering, analys och sammanställning av konceptet.

IOK har utlovat understöd till samordningsgruppen löpande i form av rådgivning och information under den fördjupade utredningen.

Delprojekten utgörs av fyra olika kategorier:

Tekniska delprojekt: delprojekt som fokuserar på att utreda, förtydliga och lämna väl genomarbetade förslag på möjliga tekniska lösningar:

I denna grupp ingår delprojekt ”Budget och finansiering”, ”Idrotter och anläggningar”, ”Boende och transporter”, ”Säkerhet” samt ”Miljö och klimat” vilka samtliga adresserar fokusområden som har bedömts som särskilt viktiga att utreda på djupet (se föregående kapitel).

Delprojekt ”Mindre omfattande analyser” omfattar fokus där tidigare utredningar bedömts som tillräckligt genomarbetade och relevanta och därför inte kräver ytterligare analyser i detta skede. Delprojektet kommer att verifiera att redan framtagna lösningar fungerar i det övergripande konceptet med dess fokus på långsiktighet och hållbarhet. I detta delprojekt ingår bl.a. lokalisering och utformning av mediacentrar.

Delprojekt ”Kommunikation och omvärld” fångar idéer, synpunkter och påbörjar en interaktiv dialog med medborgare, intresseorganisationer, näringslivet och andra nyckelintressenter. Delprojektet ska även fånga synpunkter och föra dialog kring hur man kan nyttja ett eventuellt arrangemang för att skapa ett integrerat, jämlikt, innovativt och välkommande Stockholm.

Delprojekt ”Samhällsekonomiska värden” utvärderar löpande det övergripande konceptet och ingående lösningar som de tekniskt inriktade delprojekteten arbetar fram. Delprojektet utgör en balanserande instans som bedömer och beskriver lösningarnas långsiktiga sociala, ekonomiska och miljömässiga relevans och konsekvenser på Stockholms stad och regionen. Delprojektet beskriver även hur Vinterspelen kan nyttjas för att uppnå Stockholms stads och regionens långsiktiga vision.

Till projektet knyts ett antal referensgrupper. Referensgrupperna utgör ett stöd till projektet för att testa idéer, diskutera risker och utmaningar, få förslag och inspel, och för att sprida information och förankra arbetet i en vidare krets.

Två referensgrupper är särskilt viktiga; en referensgrupp med fokus på hållbarhet och en referensgrupp med fokus på vision och koncept enligt nedan:

Referensgrupp Hållbarhet utvärderar löpande att föreslagna tekniska lösningar är socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbara, exempelvis geografisk placering av idrotter, investeringar i anläggningar och infrastruktur, transporter och boende. Referens-gruppen föreslås vara oberoende och rapporterar synpunkter och förslag till samordnings- och styrgrupp.

I denna referensgrupp bör ett spektrum av intresseorganisationer ingå, t.ex. Stockholms hållbarhetskommision, Röda korset, Naturskyddsföreningen, Fryshuset etc.

Referensgrupp Vision och koncept har som uppgift att löpande understödja samordningsgrupp och styrgrupp för utvärdera tekniska konceptets sportliga, kommersiella och innovativa ambition. Referensgruppen bedömer om konceptet ger rätt förutsättningar för atleterna att prestera på högsta möjliga nivå. Exempel på organisationer som kan ingå i referensgruppen är Riksidrotts-förbundet, Stockholmsidrotten och andra idrottsföreträdare.

Referensgruppen lämnar även synpunkter på konceptets förmåga att skapa förutsättningar för ett ökat intresse för sport, idrott och fridluftsliv bland barn och ungdomar.

Ett Vinterspel har stor potentiell betydelse för Stockholms och regionens näringsliv, som även har en viktig roll i finansieringen av spelen. Näringslivet bidrar med insikter och erfarenheter hur det tekniska konceptet bör utformas för att skapa största möjliga attraktivitet. Exempel på organisationer som bör ingå i referensgruppen är Stockholms handelskammare, Svenskt Näringsliv och andra företrädare från näringslivet samt fackliga organisationer.

Ett Vinter-OS och Paralympics i Stockholm bör även ligga i framkant när det gäller innovation och förnyelse varför utbildnings- och forskningsinstitutioner som KTH, GIH och Stockholms universitet också skulle kunna ingå i referensgruppen.

Stockholms stads förvaltningar och bolag Delprojekten understöds av stadens olika förvaltningar och bolag. Uppdrag och utredningar som behöver utföras av stadens förvaltningar och bolag initieras av stadsdirektören. Projektets olika tekniska delprojekt behöver även löpande nyttja stadens förvaltningar och bolag för att säkra att det tekniska konceptets överensstämmer med stadens långsiktiga planer och ambitioner. Idrottsförvaltningen, Stockholms Stadshus AB och Stadsledningskontoret är exempel på instanser som behöver engageras i genomförandet av den fördjupade utredningen.

Utöver stadens förvaltningar och bolag kommer även övriga medsökande kommuner att vara viktiga samverkanspartners. Konsulter och specialister behöver engageras för specifika insatser.

Resursbehov för att genomföra den fördjupade utredningen

Den fördjupade utredningen kommer inte bara lägga grunden för ett väl genomarbetat, förankrat och allsidigt beslutsunderlag inför en eventuell intresseanmälan. Om kommunfullmäktige beslutar att gå vidare med en formell intresseanmälan, kommer resultatet och det arbetet som lagts ned på den fördjupade utredningen att utgöra en naturlig utgångspunkt i ansökningsprocessens inledande delar.

För att kunna leverera ett så väl genomlyst, förankrat och allsidigt beslutsunderlag som möjligt behöver Stockholms stad frigöra resurser som aktivt deltar i projektarbetet. Konsulter kan understödja samordningsgruppen med kompetens inom specifika områden som t.ex. risk- och konsekvensanalyser, programledning och strategisk rådgivning samt kanslitjänster. Externa specialister bidrar med specifik teknisk kompetens och utredningar i de olika delprojekten.

Förslag på tidplan för att genomföra den fördjupade utredningen

Datum och officiella ansökningsprocess är ännu inte officiella. Enligt IOK ska intresseanmälan lämnas in senast november/ december 2017. Detta datum kan eventuellt skjutas fram något. Processen och datum kommer att offentliggöras i augusti 2016.

Bedömningen är att den fördjupade utredningen kan leverera ett beslutsunderlag redan i december 2016, ett år innan en eventuell intresseanmälan ska lämnas in, vilket skulle ge utrymme för att:

- Ta fram ett väl genomlyst och kvalitetssäkrat beslutsunderlag
- Genomföra ett brett förankringsarbete för att utröna stödet från medborgare och nyckelintressenter inför en eventuell ansökan
- Genomföra en samordnad diskussion och fatta nödvändiga beslut på lokal, regional och nationell politisk nivå.

Tidplanen ger även utrymme för Stockholms stad att inkomma med väl underbyggda underlag till vårpropositionen 2017 för att utröna statens eventuellt ekonomiskt stöd och garantier om man beslutar att gå vidare med en ansökan att arrangera Vinterspelen.